

Enheten för myndighetsgemensam kontroll
Jakob Kilner, 010-730 94 64
Jakob.Kilner@av.se

Arbetsmarknadsdepartementet
a.remissvar@regeringskansliet.se
a.arm@regeringskansliet.se

Yttrande över slutbetänkandet Arbetslivskriminalitet, – upplägg, – verktyg och åtgärder, – fortsatt arbete, SOU 2025:25, A2025/00273

Våra synpunkter och ställningstaganden

Av yttrandet framgår våra överväganden och förslag.

Flera av delegationens förslag som tas upp fanns även med i betänkandet SOU 2024:14 och vi vill därmed även hänvisa till tidigare inlämnat remissvar, Arbetsmiljöverkets dnr. 2024/018044 (Regeringskansliet, Arbetsmarknadsdepartementet dnr. A2024/00424).

Våra överväganden

Förslag till ändring i lag (1999:678) om utstationering av arbetstagare samt förslag till ändring i förordning (2017:319) om utstationering av arbetstagare

Vi delar delegationens uppfattning både vad gäller sanktionsavgifternas nuvarande storlek (för låga) samt att de bör vara indexerade för att följa med i den allmänna kostnadsutvecklingen. Ett sanktionsavgiftssystem baserat på prisbasbelopp är ett välavvägt förslag som också är vanligt förekommande inom den svenska statsförvaltningen.

Vi delar även bedömningen att det kan vara motiverat med en differentiering av avgifter avseende vad som är reglerat i lag respektive förordning.¹ Även förslaget om en dubbelt så stor avgift vid upprepade överträdelser är vi positiva till då det på ett bättre sätt kan slå mot arbetsgivare som medvetet fuskar med anmälningar till utstationeringsregistret eller helt utelämnar dem.

Upprepad överträdelse bör dock räknas två år bakåt i tiden i likhet med plan- och byggförordningen (2011:338)². Ett år är inte tillräckligt lång tid för att kontrollera företag inom säsongsbetonade branscher om företaget det första året kontrolleras i början på säsongen och nästkommande år i slutet av säsongen.

¹ SOU 2025:25 s. 365.

² SOU 2025:25 s. 262.

Det bör dock förtydligas hur beräkningen av upprepad överträdelse ska gå till. Det inträffade måste avse samma typ av händelse för att det ska vara rättssäkert. Vi förordar att upprepad överträdelse ska räknas från inspektionstillfälle (alltså det datum då överträdelsen upptäcks) till nästa inspektionstillfälle. Med nuvarande skrivning³ kan man få intrycket av att upprepad överträdelse ska avse perioden från det att ett sanktionsbeslut är fattat till dess att en överträdelse konstateras vid ett senare inspektionstillfälle. Det kan dröja mellan att en överträdelse konstateras och att ett sanktionsbeslut fattas, givet de utredningsinsatser som behöver vidtas innan beslutet kan fattas.

Samtidigt vill vi lyfta att kommuniseringar och delgivningar avseende det förvaltningsrättsliga området inom EU är svårarbetat. En icke försumbar andel av de ansökningar om påförande av sanktionsavgift som skickas till förvaltningsrätten avslås eftersom domstolens delgivningsförsök i utlandet misslyckats. Utländska bolag undkommer påföljd genom att inte ta emot försändelser. Man bör därmed ha rimliga förväntningar på vad endast höjda sanktionsavgifter ger för effekt på regelefterlevnaden.

Förslag om en funktion för samordnad vidareförmedling av registerinformation om företag

Gällande förslaget som sådant har vi inga synpunkter. Det framstår som en rimlig ordning att även privata aktörer ges möjlighet att genomföra bättre upphandlingar och på det sättet kan bidra till att motverka arbetslivskriminaliteten.

Däremot vill vi lyfta anmälningsförfarandet enligt utstationeringsförordningen⁴. Den stipulerar idag att anmälan *ska* ske skriftligen och *får* göras elektroniskt. Idag kan alltså anmälningar om utstationering inkomma till Arbetsmiljöverket på annat sätt än via utstationeringsregistret. Dessa diarieförs i ett annat system utanför registret då utstationeringsregistret bygger på att arbetsgivaren själv skapar ett konto för att göra en anmälan. Det bör därför övervägas om det ska införas ett *ska-krav* i förordningen som säger att vid anmälan etc. av utstationering av arbetstagare så ska Arbetsmiljöverkets utstationeringsregister användas. Vidareförmedlingen av registerinformationen till Bolagsverket riskerar annars att bli en onödigt administrativt betungande uppgift.

Givet att ett av syftena med att införa en samordnad vidareförmedling av registerinformation är att motverka arbetslivskriminaliteten och därmed är till gagn för utstationerade arbetstagare kan man hävda att ett krav på anmälan via utstationeringsregistret är i enlighet med tillämpningsdirektivet⁵.

³ SOU 2025:25 s. 73.

⁴ 7 § Förordning (2017:319) om utstationering av arbetstagare.

⁵ EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV 2014/67/EU av den 15 maj 2014 om tillämpning av direktiv 96/71/EG om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster och om ändring av förordning (EU) nr 1024/2012 om administrativt samarbete genom informationssystemet för den inre marknaden (IMI-förordningen).

Förslag till förordning (2026:000) om statsbidrag till arbetstagarorganisationer för kostnader för att bistå utlänningar som inte har rätt att vistas i Sverige

I slutbetänkandet föreslår delegationen en förordning som reglerar ersättning till arbetstagarorganisationer för kostnader de har i samband med att de företräder organiserade eller oorganiserade utländska arbetstagare⁶ som inte har rätt att vistas i Sverige vid uppkomna arbetstvister om t.ex. lön. Som ansvarig myndighet för att administrera ersättningarna föreslås Arbetsmiljöverket. Till själva förslaget som sådant har vi inga synpunkter. De argument som framförs för förordningens införande framstår väl avvägda och genomtänkta (t.ex. att bidraget söks nästkommande kalenderår och är förenligt med EU-rätten) och som delegationen framför har vi erfarenhet av att administrera andra typer av statsbidrag. Ett förslag som syftar till att stärka de mest utsatta på svensk arbetsmarknad samtidigt som den svenska arbetsmarknadsmodellen stärks ser vi positivt på.

Vi delar däremot inte delegationens bedömning att handläggningen av det föreslagna statsbidraget bör kunna hanteras inom ramen för befintligt anslag.⁷ Att administrera den här typen av statsbidrag kräver resurser i form av handläggare och andra *over head*-kostnader. Exakt hur stora kostnaderna blir är svårt att säga då vi inte vet hur stor efterfrågan det finns för att ansöka om bidraget. En variant är att titta på hur stor kostnaden är för att administrera liknande typer av statsbidrag och sedan justera allteftersom. Skulle regeringen välja att gå vidare med förslaget måste det ske med ett utökat förvaltningsanslag för att hantera uppgiften. I och med att vi måste hantera ansökningar om statsbidrag finns annars risken att det går ut över andra uppdrag som vi har. Det finns också en risk för att handläggningen fördröjs vilket kan leda till en försämrad relation till arbetstagarorganisationerna samt att viljan att ansöka om ersättningen blir låg, vilket i förlängningen kan motverka syftet med reformen.

Förslag om att beställaransvaret vid utstationering av förare bör ses över

Vi delar delegationens bedömning och är positiva till att beställaransvaret vid utstationering av förare ses över. Enligt dagens reglering ska en beställare av vägtransport underrätta Arbetsmiljöverket om den kände till eller hade skälig anledning att anta att föraren var utstationerad eller skulle utstationeras och att en utstationeringsdeklaration inte har lämnats in eller skulle lämnas in.

Precis som delegationen beskriver så innebär den nuvarande utformningen en stor administrativ börda för Arbetsmiljöverket. Antalet underrättelser uppgick 2023 till cirka 3000 och fram till december 2024 hade det inkommit cirka 2400 underrättelser. Detta trots att det är oklart om beställaren har gjort någon egentlig kontroll av de faktiska omständigheterna. Det finns såvitt känt inte något enda ärende gällande utstationering av förare och beställaransvaret där uppgifterna i de aktuella underrättelserna varit behövliga.⁸

⁶ Delegationen definierar dem som "utlänningar som inte har rätt att vistas i Sverige" (SOU 2025:25 s. 336).

⁷ SOU 2025:25 s. 556.

⁸ SOU 2025:25 s. 397.

Informationsdelning och verktyg

Delegationen lyfter fram möjligheten att dela information mellan myndigheter som ett avgörande verktyg för att nå framgång i arbetet mot arbetslivskriminalitet. Vi delar delegationens slutsats. Mycket har gjorts på området de senaste åren, inte minst med införandet av *lagen (2024:307) om uppgiftsskyldighet för att motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen samt fusk, regelöverträdelser och brottslighet i arbetslivet* (LUFFA) som trädde i kraft den 1 juli 2024.

Informationsdelningen mellan myndigheter är dock fortsatt behäftad med vissa svårigheter, till exempel omfattar inte LUFFA kommuner eller andra statliga myndigheter utanför myndighetssamverkan mot arbetslivskriminalitet, vilket också konstateras av delegationen⁹. Detta finns närmare beskrivet i årsrapporten för regeringsuppdraget om myndighetssamverkan mot arbetslivskriminalitet för 2024 *Redovisning av uppdraget att inrätta regionala center mot arbetslivskriminalitet och om varaktig myndighetssamverkan*, Arbetsmiljöverkets dnr. 2023/071651.

Det finns laginitiativ som skulle kunna avhjälpa detta, till exempel förslaget om en ny sekretessbrytande bestämmelse (SOU 2024:63 // Prop. 2024/25:180). Därmed är det vår bedömning att möjligheten till informationsutbyte inte längre är lika akut och inte heller den huvudsakliga svårigheten.

Vi vill dock framföra att ett av rekvisiten i LUFFA är att respektive myndighet endast får samla in information utifrån den egna myndighetens författningsreglerade uppdrag. Utifrån ett rättssäkerhetsperspektiv är det möjligtvis en rimlig ordning, men det gör också att det inte går att samköra alla myndigheters uppgifter på ett smidigt sätt. Problemet tangerar den svårighet som vi idag ser som den huvudsakliga utmaningen inom myndighetssamverkan och det är *hur* uppgifter mellan myndigheter ska kunna delas.

I Sverige finns omfattande lagstiftning kring allmänna handlingar, behandling av personuppgifter, vilken myndighet som är uppgiftsägare och hur uppgifterna kan sparas. Även om samverkan mellan myndigheter leder till mervärden gällande effekterna av arbetet och även om de formella hindren för att dela uppgifter blir färre arbetar myndigheterna alltjämt i vad som närmast kan beskrivas som stuprör. I arbetet med att identifiera risker och utreda komplexa ärenden sker det fortfarande i stor utsträckning på respektive myndighet. Detta beror inte på en ovilja från myndigheterna varken avseende informationsdelning eller ambitionen av att samarbeta utan på att det finns laghinder.

För att få ett mer framgångsrikt och effektivt arbete mot arbetslivskriminaliteten så måste möjligheterna för myndigheterna att arbeta som *en enhet* förenklas avsevärt. Arbetslivskriminalitet är idag ett av verktygen för den organiserade brottsligheten. Organiserad brottslighet finns inom ett stort antal samhällssektorer som den rör sig sömlöst mellan. För att möta alltmer komplexa brottsupplägg behöver myndigheterna fler verktyg för att samköra sina uppgifter. Det finns betydande utmaningar med det idag.

⁹ SOU 2025:25 s. 531.

Styrning

Delegationen lyfter tydligare styrning av den myndighetsgemensamma organisationen. Det pågår ett sådant arbete idag där Arbetsmiljöverket på nytt har initierat ett forum för de samverkande myndigheternas generaldirektörer (eller andra strategiska roller) för att gemensamt peka ut riktningen för uppdraget. Vi delar dock delegationens slutsats att samordningen inom Regeringskansliet skulle kunna utvecklas.¹⁰ Myndigheterna inom regeringsuppdraget ligger under olika departement och signalerna som går ut till myndigheterna från de olika departementen gällande inriktningar och prioriteringar är inte alltid samstämmiga, vilket försvårar samverkan.

Uppföljning och data

Vi delar delegationens bedömning att uppföljning av arbetslivskriminalitetens utveckling och effekterna av myndigheternas arbete är centralt. Här ligger en del av svårigheten i att arbetet som bedrivs i myndighetssamverkan ofta fångas upp i respektive myndighets "linjeverksamhet" utan att tydligt markeras som ett resultat av myndighetsgemensamma insatser. Det försvårar uppföljningen. En annan del utgörs av tillgången till resurser. För att arbeta med uppföljning och säkra data krävs omfattande resurser.

Tredjelandsmedborgare

Som delegationen påtalar¹¹ kan vi i det myndighetsgemensamma arbetet se att undantaget (5 kap. 2 § p 4 utlänningsförordningen (2006:97) "entreprenadsundantaget") från kravet på arbetstillstånd för tredjelandsmedborgare som utstationeras från ett land inom EES eller Schweiz missbrukas. Arbetstagare utstationeras direkt från tredjeland och är alltså inte varaktigt bosatta i landet som det utstationerande företaget befinner sig i och uppfyller därmed inte undantaget.

Den här gruppen löper ännu större risk att exploateras på svensk arbetsmarknad då de inte har någon förankring på varken den svenska eller den europeiska arbetsmarknaden. Det är en problematik som uppmärksammas alltmer i en europeisk kontext, till exempel släppte den europeiska arbetsmyndigheten (ELA) så sent som i mars 2025 en rapport¹² där man genom tre fallstudier tittat på fenomenet. Bland annat konstaterades att arbetstagarna fick låga löner, arbetade för många timmar och inte fick rätt till ledighet. Ett av de största problemen var osäkerheten kring uppehållstillstånd, vilket skapar en ännu större utsatthet på arbetsmarknaden.

Ett sätt att möta problemet är att i utstationeringsförordningen (8 § förordningen [2017:319] om utstationering av arbetstagare) införa ett krav mot arbetsgivare att i anmälan av arbetstagare till utstationeringsregistret uppge arbetstagarens nationalitet. Det garanterar inte att utstationeringen är korrekt utförd, men kan ge indikationer till oss när vi bör genomföra ytterligare kontrollåtgärder.

¹⁰ SOU 2025:25 s. 514 ff.

¹¹ SOU 2025:25 s. 117 f.

¹² <https://www.ela.europa.eu/en/publications/contractual-chains-and-recruitment-patterns-posted-third-country-nationals> [hämtad 2025-06-13].

Motverka arbetskraftsexploatering

Delegationen gör alltså bedömningen att vi bör kunna bidra mer i arbetet för att motverka arbetskraftsexploatering.¹³ Verket som föreslås är att regeringen ändrar i Arbetsmiljöverkets instruktion. Vi har redan ställt oss positiva till en sådan instruktionsförändring genom tidigare inlämnat remissvar (se ovan), men vill även föra fram följande. Som samordnande myndighet för myndighetssamverkan mot arbetslivskriminalitet är det viktigt att vi fullt ut kan delta i en av de i sammanhanget mest prioriterade frågorna. Idag deltar vi till viss del i arbetet eftersom det framgår av regeringsuppdraget¹⁴ och då vi som samordnande myndighet ska underlätta myndighetssamverkan. Men oaktat detta är vi fortfarande bundna av våra författningsreglerade uppdrag. I dessa ingår inte att motverka arbetskraftsexploatering.

En instruktionsförändring skulle också förenkla det internationella samarbetet där Sveriges ordning med en mer eller mindre renodlad arbetsmiljömyndighet är mycket ovanlig i en internationell kontext. I många andra EU-medlemsstater hanterar motsvarigheten till Arbetsmiljöverket sociala frågor som utnyttjande av arbetskraft. Det innebär till exempel att erfarenhetsutbyten försvåras eller att vi behöver tacka nej till deltagande vid gränsöverskridande insatser som fokuserar alltför mycket på sociala frågor. Exakt hur vårt arbete för att motverka arbetskraftsexploatering skulle kunna se ut behöver utvecklas, men först måste ett sådant uppdrag ges.

Återkommenade rapport avseende myndighetssamverkan

Vi delar inte delegationens bedömning att myndigheterna i samverkan mot arbetslivskriminalitet ska skicka in en särskild rapport om arbetets utveckling till Regeringskansliet eller att det i Arbetsmiljöverkets instruktion ska införas ett sådant uppdrag.¹⁵ Att författa en sådan rapport är förenat med en mycket stor arbetsinsats. Då är det bättre att arbetet med den nuvarande årliga rapporten utvecklas.

De som deltagit

Yttrandet har avgetts av generaldirektören Lars Löow. I den slutliga handläggningen har även avdelningschefen Arne Alfredsson, enhetschefen Robert Scarlini, juristen Pia Lindqvist, utstationeringshandläggaren Airi Gustavsson och den nationella samordnaren Frida Stenkvisst deltagit. Föredragande har varit den nationella samordnaren Jakob Kilner.

Lars Löow

Jakob Kilner

¹³ SOU 2025:15 s. 522 f.

¹⁴ Ändring av uppdraget att inrätta regionala center mot arbetslivskriminalitet och om varaktig myndighetssamverkan, Regeringsbeslut A2024/01109.

¹⁵ SOU 2025:25 s. 523 f.